

*EWALUACJA MID-TERM DOTYCZĄCA POSTĘPU RZECZOWEGO
RPO WO 2014-2020 DLA POTRZEB PRZEGLĄDU ŚRÓDOKRESOWEGO,
W TYM REALIZACJI ZAPISÓW RAM I REZERWY WYKONANIA*

RAPORT KOŃCOWY

Streszczenie badania ewaluacyjnego

Raport końcowy z badania został przyjęty z zastrzeżeniami (gdyż zawierał m.in. błędy rzeczowe i logiczne, w tym wadliwą interpretację niektórych danych, skutkujące błędnymi niektórymi wnioskami).

Wykonawca badania: Konsorcjum: Evalu sp. z oo. oraz Ecorys Polska Sp. zo.o., Warszawa

Termin realizacji badania: 21.09.2018 r. do 21.05.2019 r.

Ostateczny koszt badania: 187 366,50 zł brutto

Cel główny badania: kompleksowy, śródkresowy przegląd realizacji *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*

Cele szczegółowe to:

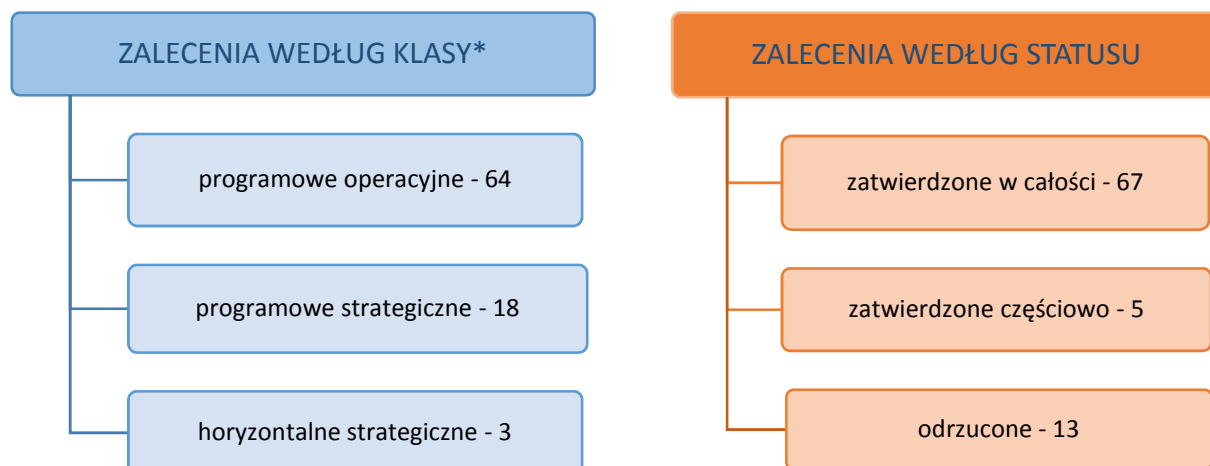
- **ocena postępu** w realizacji założonych wartości wskaźników osiągniętych w 2018/2019 roku oraz **wyliczenie/zaprognowanie docelowych wartości** wskaźników w roku 2023
- oszacowanie i ocena **wkładu interwencji w realizację celów Strategii Europa 2020**
- sformułowanie **uzasadnienia dla wyników** uzyskanych w ramach oceny postępu realizacji założonych wartości pośrednich i docelowych wskaźników programowych
- analiza **potencjału absorpcyjnego** osi priorytetowych

Rekomendacje:

W efekcie wypracowano **85 rekomendacji**, dotyczących konieczności **zmniejszenia lub zwiększenia** wartości docelowych wskaźników ze względu na ryzyko ich nieosiągnięcia lub ze względu na prognozę ich przekroczenia. Rekomenduje się również **realokowanie środków** na inne Działania w Programie, a także **zwiększenie alokacji** w celu osiągnięcia zakładanych wartości docelowych wskaźników.

Ewaluator sformułował również **zalecenia dotyczące rozwiązań zwiększających skuteczność wdrażania interwencji**, uzupełnienia lub modyfikacji listy wskaźników lub konieczności przeprowadzenia dodatkowych analiz pozwalających na zmierzenie poziomu osiągania wybranych wskaźników lub pogłębionej oceny nieskwantyfikowanych efektów RPO WO 2014-2020.

Sformułowano również **zalecenia odnoszące się do kolejnej perspektywy finansowej**, głównie dotyczące rozwiązań, które zwiększą trafność i skuteczność wsparcia, a także zmniejszą obciążenia administracyjne dla beneficjentów. Adresatem większości zaleceń jest IZ RPO WO 2014-2020. W 9 przypadkach wdrożenie rekomendacji wymaga działań głównie ze strony Instytucji Pośredniczącej, Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju lub Komisji Europejskiej.

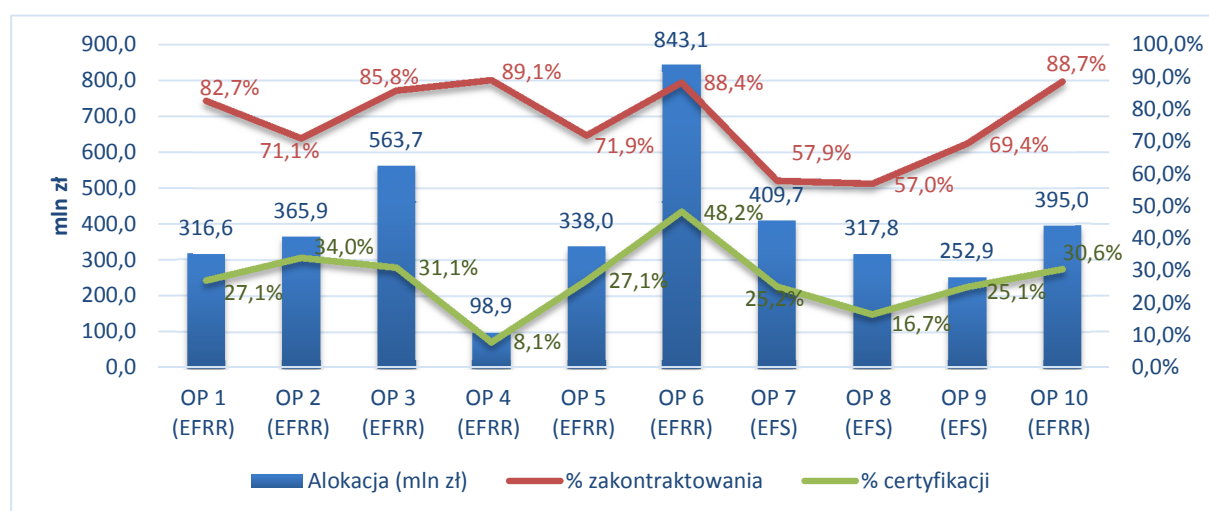

* Znaczenie zaleceń według klasy: *rekomendacje programowe operacyjne* - dotyczą kwestii wdrożeniowych programu oraz usprawnień w tym zakresie; *rekomendacje programowe strategiczne* - dotyczą priorytetowych kwestii w obszarze realizacji programu; *rekomendacje horyzontalne strategiczne* - dotyczą priorytetowych kwestii w obszarze całej polityki spójności.

Podstawowe dane finansowe o Programie

Alokacja na RPO WO 2014-2020 wyniosła, razem z rezerwą wykonania, 4,1 mld zł. Na dzień 31 grudnia 2018 roku podpisano 993 umowy, co pozwoliło na zakontraktowanie 77,1% tej kwoty. Wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność stanowią 31,8%. Pod względem kontraktacji Regionalnych Programów Operacyjnych województwo opolskie zajmuje 2 miejsce w Polsce, pod względem płatności i certyfikacji województwo opolskie zajmuje 1 miejsce w Polsce.

Wykres 1 Postęp finansowy RPO WO 2014-2020 – alokacja oraz stopień kontraktacji i certyfikacji (bez OP 11 – Pomoc techniczna)

Źródło: stan na 31.12.2018 r.; informacja kwartalna IV kw. 2018 r.

Większe postępy odnotowano w przypadku EFRR, gdzie kontraktacja wyniosła 83,3%, a wydatkowanie 34,7%. W EFS było to odpowiednio 60,6% i 24,3%.

Odnotowano **przekroczenie większości celów pośrednich** mierzonych wskaźnikami wybranymi do Ram Wykonania, zatem rezerwa wykonania w poszczególnych osiach priorytetowych nie jest zagrożona. Nie występuje także ryzyko wystąpienia niepowodzenia w osiąganiu celów końcowych Ram Wykonania.

Ocena postępów i prognozy realizacji celów końcowych - wnioski

Logika interwencji została zaprogramowana prawidłowo, działania odpowiadają na zdiagnozowane problemy, a obniżenie skuteczności wynika z niemożliwych do przewidzenia na etapie planowania zmian społeczno-ekonomicznych, przede wszystkim w obszarze rynku pracy i włączenia społecznego.

Wskaźniki są spójne z zakresem interwencji i pozwalają obserwować główne efekty jej wdrażania. We wszystkich PI należy pozytywnie ocenić trafność doboru wskaźników do specyfiki interwencji. Wybrany katalog mierników jest umiarkowanie rozbudowany: z jednej strony obejmuje swoim zakresem wszystkie kluczowe efekty wsparcia, a z drugiej - nie jest zanedo rozbudowany.

IZ RPO WO 2014-2020 w większości przypadków przyjęła trafne założenia przy określaniu metodologii szacowania wartości docelowych wskaźników, głównie bazując na doświadczeniach z poprzedniego okresu programowania. Przypadki rozbieżności wynikają głównie z wprowadzenia już po opracowaniu metodologii innych warunków wsparcia (np. linii demarkacyjnej) niż przewidywano.

IZ RPO WO 2014-2020 podejmowała skuteczne działania zaradcze w dążeniu do zapewnienia terminowego osiągnięcia celów pośrednich i końcowych RPO WO 2014-2020.

Wskaźniki

Spośród 213 wskaźników poddanych analizie, 48 jest zagrożonych, tj. prognozuje się, iż wartości docelowe na 2023 rok zostaną osiągnięte poniżej 85%.

Dla 33 wskaźników, głównie EFS, nie ma możliwości oszacowania wartości docelowej, głównie ze względu na to, że wymagają przeprowadzenia dodatkowych badań (wskaźniki rezultatu długoterminowego). Również w EFRR zidentyfikowano wskaźniki, których oszacowanie wymaga dodatkowych ekspertyz. W przypadku kilku wskaźników konieczna jest też weryfikacja metodologii.

Główną przyczyną przekroczenia wartości docelowych wskaźników są różnice między etapem tworzenia założeń Programu,

a etapem faktycznego wdrażania interwencji. Okazało się bowiem, że koszty jednostkowe wskaźników są niższe, a w ramach każdego projektu możliwe było uzyskiwanie większej liczby jednostek wskaźników, niż pierwotnie zakładano. W niektórych przypadkach (np. PI 1b, PI 4e) projekty miały niższe wartości, niż zakładano, a generowane wskaźniki nie były silnie zależne od tej wartości. Projekty, np. w PI 3a, 4e, 9b, miały też często bardziej kompleksowy i złożony charakter niż przewidywano, co spowodowało, że realizowały większą liczbę wskaźników. Przekroczenie celów końcowych również w OP IX *Wysoka jakość edukacji* jest pochodną wybierania przez beneficjentów kompleksowego zakresu działań wspierających jakość edukacji skierowanego do szerokiego spektrum uczestników, skutkującego niższym kosztem jednostkowym wsparcia. Przekroczenie lub nieosiągnięcie założeń miało swoje przyczyny także w innej niż zakładano na etapie programowania logiki wdrażanych projektów preferencji wnioskodawców w zakresie typów projektów (potencjału do realizacji projektów). Przykładem mogą być: PI 6a, PI 6d.

Powody niskiego potencjału absorpcyjnego

PI (Działanie)	Powody niskiego potencjału absorpcyjnego
PI 1b (Działanie 1.1 <i>Innowacje w przedsiębiorstwach</i>)	W zakresie instrumentów finansowych: ograniczona grupa docelowa – przedsiębiorcy muszą mieć PKD wskazane w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego; brak wyraźnej różnicy w atrakcyjności pożyczki na innowacje w stosunku do innych oferowanych pożyczek na rynku opolskim w zakresie wysokości kwoty pożyczki, okresu finansowania oraz kosztów pożyczki; konieczność sporządzenia planu badawczego jak dla bezwrotnej dotacji i wykazanie zasadności prowadzenia badań rozwojowych mogących powodować zwiększenie kosztów inwestycji oraz ryzyko rozliczenia kosztów kwalifikowalnych.
PI 3c (Poddziałanie 2.1.4 <i>Inwestycje dla PES</i>)	Ograniczony potencjał PES w regionie do przygotowania i realizacji projektów oraz niski potencjał OWES, których rolą jest wspieranie rozwoju PES.
PI 3a (Działanie 2.2 <i>Przygotowanie terenów inwestycyjnych...</i>)	Zbyt trudne do spełnienia wymogi realizacji inwestycji narzuconych przez Umowę Partnerstwa, co skutkuje brakiem zainteresowania JST aplikowaniem.
PI 4a (Działanie 3.3 <i>Odnawialne źródła energii</i>)	Niewyłonienie pośrednika finansowego udzielającego pożyczek MSP wykorzystującym OZE, co skutkuje rozwiązaniem umowy z Menadżerem Funduszu Funduszy (wygaszenie Działania 3.3).
PI 5b (Działanie 4.1 <i>Mała Retencja</i>)	Przedłużający się proces przekazania dokumentacji projektowej nowemu beneficjentowi, PGW Wody Polskie; brak możliwości zakończenia długotrwałych inwestycji w okresie kwalifikowalności wydatków.
PI 6a (Działanie 5.2 <i>Poprawa gospodrowania odpadami komunalnymi</i>)	Brak odpowiedniej liczby projektów w WPGO, które mogłyby zostać zrealizowane w tej perspektywie finansowej; niestabilna sytuacja prawna regulująca funkcjonowanie gospodarki odpadowej w Polsce oraz na rynku surowców wtórnych.
PI 8i (Działanie 7.1 <i>Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy realizowana przez PUP i działanie 7.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy</i>)	Niski poziom bezrobocia i wynikający z tego problem rekrutacji uczestników do projektów (osoby bezrobotne i bierne zawodowo).

PI 8iii (Działanie 7.3 Zakładanie działalności gospodarczej)	Problemy rekrutacyjne skutkujące rozwiązywaniem nawet już podpisanych umów.
PI 8vi (Działanie 7.4 Wydłużenie aktywności zawodowej)	Nietrafiony model wsparcia programów profilaktycznych, w których ze względu na ograniczenia wytycznych, za koszty kwalifikowalne uznaje się działania informacyjne i promocyjne, ale już nie samo badanie. Jednoczesne wdrażanie tych samych programów zdrowotnych w skali kraju i regionu, także stanowi obciążenie dla beneficjentów zaangażowanych w projekty na obu poziomach.
PI 8v (Działanie 7.5 Szkolenia, doradztwo dla przedsiębiorców i pracowników (...))	Ograniczony popyt na outplacement, wynikający z poprawy sytuacji na rynku pracy.
PI 9i (Działanie 8.2 Włączenie społeczne)	Znaczące trudności realizacyjne, wynikające ze zmniejszającej się liczby mieszkańców regionu zagrożonych wykluczeniem społecznym w związku z rozszerzeniem skali polityki rodzinnej (pakiet 500+) i ożywienia sytuacji na rynku pracy.
PI 9v (Działanie 8.3 Wsparcie podmiotów ekonomii społecznej)	Trudności w funkcjonowaniu OWES (konieczna akredytacja) oraz problemy z rekrutacją beneficjentów ostatecznych.

Ocena systemu instytucjonalnego – wnioski

Przyjęty podział kompetencji, procedury, zasady komunikacji i współpracy należy ocenić wysoko, jako sprzyjający skuteczności wdrażania Programu.

Ocena obciążeń administracyjnych dla beneficjentów pokazuje, że niemal wszystkie rozwiązania stanowiące znaczące utrudnienie dla realizatorów projektów są pochodną wymogów określonych w dokumentach wyższego rzędu i IZ RPO WO 2014-2020 ma ograniczone możliwości ich redukcji. Działania związane z zarządzaniem interwencją wpływały pozytywnie na skuteczność i efektywność udzielanego wsparcia.

Ocena wpływu środków z RPO WO 2014-2020 na cele Strategii Europa 2020

Wyniki przeprowadzonego modelowania ekonometrycznego wskazują na **pozytywny wpływ RPO WO 2014-2020 na realizację celów Strategii Europa 2020.**

Ocena podejścia terytorialnego - OSI Obszary Przygraniczne

Interwencje ukierunkowane na OSI Obszary Przygraniczne trafnie odpowiadają na potrzeby powiatów obszaru przygranicznego, zaś przyjęte podejście zwiększa skuteczność interwencji.

Najważniejszym efektem wsparcia skierowanego do przedsiębiorców (Poddziałanie 2.1.3 *Nowe produkty i usługi w MSP na obszarach przygranicznych*) jest wzmocnienie potencjału rozwoju firm.

Wysoka jest też skuteczność przedsięwzięć realizowanych w ramach Poddziałania 5.3.2 *Dziedzictwo kulturowe i kultura na obszarach przygranicznych*, jako podnoszącą atrakcyjność turystyczną obszaru. W przypadku Poddziałania 2.2.3 *Przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach przygranicznych* osiągnięto do końca 2018 r. jeden produkt, zatem ocena skuteczności i użyteczności interwencji jest w tym obszarze utrudniona.

PERSPEKTYWA 2021-2027

OSI Obszary przygraniczne nadal cechuje się deficytami rozwojowymi. Wdrażane projekty wprowadzą realnie przekładają się na poprawę sytuacji na omawianym terenie, jednak nadal nie jest to skala odpowiadająca zidentyfikowanemu problemom / wyzwaniom. W związku z tym, zaleca się kontynuowanie wsparcia dedykowanego OSI Obszary przygraniczne w ramach RPO WO 2014-2020.